

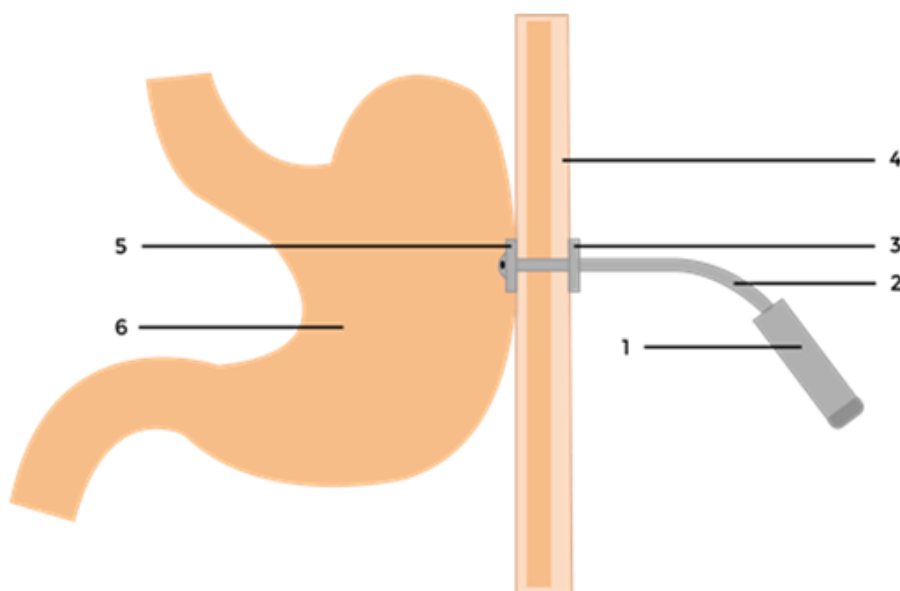
Met de PEG-katheter naar huis

1. Inleiding

Bij u is een PEG-katheter in uw maag geplaatst voor het toedienen van sondevoeding. Uw arts of de verpleegkundig consulent voedingsteam heeft u hierover informatie gegeven. Deze folder is bestemd voor mensen die een PEG katheter hebben en/of helpen bij de verzorging van een PEG katheter. In deze folder leest u over de zorg rondom de PEG-katheter, het gebruik, de verzorging en eventuele problemen en oplossingen. Mocht u na het lezen van deze folder nog vragen hebben, dan kunt u deze gerust stellen aan uw arts of de verpleegkundig consulent voedingsteam. Zorgt u ervoor dat u namen en telefoonnummers meekrijgt van hulpverleners waarmee u contact kunt opnemen bij vragen of problemen. Deze telefoonnummers kunnen opgeschreven worden bij hoofdstuk Belangrijke telefoonnummers.

2. Wat is een PEG-katheter

Het is de bedoeling dat u gedurende langere tijd sondevoeding krijgt. Daarom heeft u een sonde (slang) gekregen die rechtstreeks door de buikwand in uw maag is gebracht. Deze sonde wordt een "PEG-katheter" genoemd, dat wil zeggen: Percutane Endoscopische Gastrostomie-katheter. Percutaan betekent "door de huid". Een endoscoop is een "kijkslang" die via de mond en slokdarm in de maag kan worden gebracht; hiermee kan de maag van binnen bekeken worden. Gastrostomie betekent "opening in de maag". De PEG katheter bestaat uit een doorzichtige slang met een aansluitstukje voor het toedieningssysteem van de sondevoeding. Met behulp van een dwarsstukje (externe fixatie) dat op de PEG katheter wordt geschoven, wordt de katheter aan de buitenzijde op zijn plaats gehouden. Het uiteinde van de katheter zit in de maag en heeft daar een verdikking (interne fixatie) om te voorkomen dat de katheter uit de fistel glijdt.

1. Het aansluitpunt voor het sondevoedingssysteem of de voedingsspuut
2. De PEG-katheter
3. De externe fixatie aan de buitenzijde (dwarsstukje op de buikwand)
4. De huid/buikwand
5. De interne fixatie aan de binnenzijde (dwarsstukje in de maag)
6. De maag

NB: Het aansluitstukje voor het toedieningssysteem van de sondevoeding kan, na veelvuldig gebruik, stuk gaan. Een nieuw aansluitstukje kan gemakkelijk op de katheter geplaatst worden. Neem hiervoor contact op met de verpleegkundig consulent voedingsteam.

3. De zorg rondom een PEG-katheter

Algemeen

Twee uren na de plaatsing mag u weer eten en drinken en kan de sondevoeding gestart worden, tenzij uw arts anders heeft beslist. Uw buik kan de eerste dagen gevoelig zijn. Ook kan er een kleine hoeveelheid wondvocht en/of bloed lekken. U hoeft zich hierover geen zorgen te maken. Nadat het dwarsstukje na 10 dagen is losgezet, moet u om vastgroeien te voorkomen de PEG-katheter dagelijks dompelen. Dit wordt gedaan door allereerst de externe fixatiedisk 5 cm van de buikwand langs de katheter omhoog te schuiven, en nadien de PEG-katheter eenmalig met dezelfde afstand naar binnen te schuiven en weer terug te halen. Hierna moet het dwarsstukje weer teruggeschoven worden. Het dompelen dient zonder al te veel weerstand te kunnen geschieden. Geadviseerd wordt de katheter NIET te draaien. Het is belangrijk de huid rondom de PEG-katheter dagelijks schoon te maken. U heeft hierover uitleg gekregen van de verpleegkundig consulent voedingsteam. De verpleegkundige van de thuiszorg kan de verzorging van de PEG-katheter overnemen en kan ook helpen bij het toedienen van sondevoeding.

De dagelijkse verzorging van de PEG-katheter

- Was uw handen met water en zeep.
- Inspecteer de huid. Zie bij roodheid, harde plekken, pus en/of lekkage hoofdstuk "Problemen, oorzaken en oplossingen".
- Maak in de eerste week de huid rondom de fistel schoon met behulp van een gaasje met chloorhexidine 0,5% in alcohol 70%. Werk daarbij van binnen naar buiten. Als het dwarsstukje na 10 dagen is losgezet, kunt u de onderzijde van het dwarsstukje en de huid eronder ook schoonmaken. Na de eerste week mag u het geheel schoonmaken met water en zeep. Dit kunt u ook tijdens het douchen doen.
- Droog de huid goed en leg een schoon gaasje op het dwarsstukje; is er geen lekkage van de fistel dan hoeft u geen gaasje op het dwarsstukje te leggen.
NB: Gebruik nooit een föhn om de huid rondom de PEG katheter te drogen. Door de warmte kan zowel uw huid als de PEG-katheter uitdrogen.
- Nadat het dwarsstukje, na 10 dagen, is losgezet moet u de PEG katheter elke dag 1 keer dompelen (ongeveer 2-3 cm). Dit doet u door het dwarsstukje 2-3 cm omhoog te schuiven en de katheter boven het dwarsstukje vast te pakken en het iets naar binnen te drukken. Hierna moet het dwarsstukje weer teruggeschoven worden.

Doorspuiten van de PEG-katheter

Omdat de PEG-katheter niet "even" verwisseld kan worden, is het zeer belangrijk te voorkomen dat de katheter verstopt raakt. Door de katheter regelmatig door te spuiten met water, helpt u voorkomen dat deze verstopt raakt en verwijderd moet worden. Spuit de PEG-katheter minimaal 4 keer per dag door met 20 ml leidingwater (als de PEG-katheter een poosje niet gebruikt wordt, hoeft u dit maar 1 keer per dag te doen).

Bij portietoediening

- Spuit de PEG-katheter steeds door met 20 ml leidingwater vóór en ná het geven van een portie sondevoeding. Gebruik hiervoor een 60 ml voedingsspuut die u op het aansluitpunt voor de sondevoeding plaatst.

Bij continue toediening

- Spuit de PEG-katheter door met 20 ml leidingwater bij het wisselen van een verpakking sondevoeding. Gebruik hiervoor een 60 ml voedingsspuut die u op het aansluitpunt voor de sondevoeding plaatst.
- Spuit de PEG-katheter tussentijds minimaal 2 keer per dag door met 20 ml leidingwater. U gebruikt hiervoor een 20 ml voedingsspuut en het bijspuutpunt op het toedieningssysteem.

4. Het toedienen van sondevoeding

De diëtist heeft met u besproken op welke wijze u de sondevoeding kunt gaan toedienen. Ook heeft de diëtist de hoeveelheid en soort sondevoeding met u afgesproken.

Het toedienen van sondevoeding kan op twee verschillende manieren:

- In porties met behulp van een spuit.
- Continue toediening (eventueel met behulp van een voedingspomp).

Hieronder staan, per methode, instructies voor het toedienen van de voeding. Kijk welke instructies voor u van toepassing zijn. De instructies/tips onder het kopje "Algemeen" gelden voor alle methoden van toediening. Lees de instructies eerst rustig door, voordat u begint met de toediening van de voeding.

Algemeen

- Was uw handen met water en zeep voordat u begint met het toedienen van voeding of het vernieuwen van het toedieningssysteem.
- Schud de verpakking sondevoeding voor gebruik.
- Vernieuw dagelijks het toedieningssysteem.
- Spuit de PEG-katheter door met 20 ml leidingwater bij:
 1. Het aanhangen van een nieuwe verpakking sondevoeding.
 2. Voor en na elke portie (minimaal 4 keer per dag).
- U hoeft de sondevoeding niet in de koelkast te bewaren, maar de voeding mag niet in de zon hangen of staan.
- Bij gebruik van een toedieningssysteem is de geopende verpakking sondevoeding van 1000 ml 24 uur houdbaar.
- Voor portietoediening kunt u kiezen voor een kleinere verpakking (indien verkrijgbaar). Geopend zijn deze zijn 8 uur houdbaar.
- Zorg ervoor dat de PEG-katheter niet onnodig lang onafgesloten is. Hierdoor krijgt u lucht in uw maag. Dit is niet erg, maar u kunt er van gaan boeren.

Porties met behulp van een spuit

- Gebruik elke week een nieuwe spuit (60 ml).
- Vul de spuit met 20 ml leidingwater en laat het inlopen of spuit het in de katheter.
- Vul de spuit met sondevoeding en laat het in de katheter lopen. Herhaal dit en geef zo de hele portie.

- Spuit na het toedienen van de voeding nogmaals 20 ml leidingwater door de PEG-katheter.
- Verwijder de spuit en sluit de PEG-katheter af.
- Sluit de verpakking van de sondevoeding af.
- Reinig en droog de spuit na elk gebruik.

Continue toediening

- Verwissel het toedieningssysteem 1 keer per dag, indien van toepassing gelijktijdig met het aanhangen van een nieuwe verpakking sondevoeding.
- Spuit de PEG-katheter door met 20 ml leidingwater. Gebruik hiervoor een 60 ml spuit.
- Open de verpakking (wanneer nog een aluminium cap aanwezig is, deze niet verwijderen. U kunt hier doorheen prikken met het toedieningssysteem).
- Plaats het toedieningssysteem op de verpakking.
- Hang de verpakking sondevoeding aan de standaard of plaats deze in de sondevoedingstas.
- Verwijder het afsluitdopje, dat aan het einde van het toedieningssysteem zit.
- Plaats het toedieningssysteem in de pomp en laat de pomp het systeem vullen met sondevoeding.
- Sluit het toedieningssysteem aan op de PEG-katheter.
- Zet de voedingspomp aan en stel de gewenste toedieningssnelheid in op het juiste aantal ml sondevoeding per uur.
- Start de voedingspomp.
- Spuit de PEG-katheter ook tijdens het voeden nogmaals door met 20 ml leidingwater (totaal 4 keer per dag). Dit doet u met een 20 ml spuit via het bijspuitpunt van het toedieningssysteem. Stop de toediening van de sondevoeding tijdens het doorspuiten. Zet de pomp hiervoor op de pauze/hold stand.
- Reinig en droog de spuit na elk gebruik.
- Vernieuw de spuiten wekelijks.

Toediening van medicijnen

- Neem uw medicijnen – indien mogelijk – in via uw mond.
- Neem alleen medicijnen via de PEG-katheter die hiervoor geschikt zijn. Overleg altijd met uw arts en apotheker.
- Gebruikt u medicijnen via de PEG-katheter? Spuit dan, vóór en ná toediening van de geneesmiddelen, de katheter door met 20 ml leidingwater. Dit is nodig om verstopping van de katheter te voorkomen.
- Worden er meerdere medicijnen via de PEG-katheter gegeven, dan tussen de medicijnen door de katheter doorspuiten met 20 ml leidingwater.
- Zie voor de werkwijze bij hoofdstuk “Doorspuiten van de PEG-katheter”.

5. De verzorging van de mond

Het is belangrijk uw mond en uw gebit goed te verzorgen, ook wanneer u weinig of geen voeding via uw mond binnen krijgt. Wanneer u via de mond bijna niets meer eet of drinkt, wordt er minder speeksel aangemaakt. Hierdoor kunt u last krijgen van een droge mond. Om een droge mond te voorkomen kunt u (suikervrije) kauwgom en (suikervrije) snoepjes gebruiken. Overleg dit met uw arts of diëtist.

Bij een natuurlijk gebit

- Poets 3x per dag uw tanden met een zachte borstel en een klein beetje fluoridetandpasta.
- Spoel de mond eventueel met zout water (zelf te maken door één afgestreken theelepel zout op te lossen in 1 liter water).
- U kunt ook tussen de tanden en kiezen schoonmaken, met bijvoorbeeld floss-draad, tandenstoker of rager, afhankelijk van de ruimte tussen uw tanden en kiezen.
- Houd eventueel uw lippen vet met vaseline.

Bij een prothese

- Poets 3x per dag de kaken met een zachte tandenborstel met water of maak ze schoon met natte gaasjes. Gebruik eventueel een klein beetje fluoridetandpasta voor de smaak. Poets ook de tong en het gehemelte mee.
- Poets de prothese 3x per dag schoon met water en handzeep. Tandpasta schuurt te veel.
- Laat de prothese 's nachts bij voorkeur uit.
- Houd eventueel uw lippen vet met vaseline.

Algemeen

Let goed op pijn, een branderig gevoel, witte vlekken (beslag) of kapotte plekjes in de mond of mondhoeken en bloedingen. Het kauwen op kauwgum wil nog wel eens een deel van de klachten wegnemen. Als u last van slijmvorming hebt, kunt u de mond spoelen met een zout/soda-oplossing en nadien uitspugen (één afgestreken theelepel soda en één afgestreken theelepel zout in 1 liter water oplossen). Zout heeft een reinigende werking en soda zorgt ervoor dat de eiwitten die in het slijm zitten gemakkelijker worden opgelost. Op deze manier raakt u het slijm makkelijker kwijt. Spoelen mag wel 8-10 x per dag.

6. Problemen, oorzaken en oplossingen

We hebben de meest voorkomende problemen bij de PEG katheter voor u op een rijtje gezet met de waarschijnlijke oorzaken en eventuele oplossingen. Mocht u toch ongerust zijn, neem dan contact op met de verpleegkundige van de thuiszorg of met uw huisarts.

Probleem 1: Lekken van voeding langs de fistel

Oorzaak

- Er is te veel voeding gegeven of te snel gevoed.
- De fistel is te groot.
- Uw maag verwerkt de voeding niet snel genoeg.

Oplossing

- Maak de huid rondom de fistel schoon.
- Controleer de inloopsnelheid van de voeding.
- Controleer de portiegrootte.

Bij meer dan geringe lekkage contact opnemen met uw huisarts.

NB: Door de kleine speling tussen de PEG-katheter en de fistel, is enige lekkage van maaginhoud altijd mogelijk.

Probleem 2: Doorspuiten van de PEG katheter gaat moeilijk

Oorzaak

- Niet regelmatig doorspuiten.
- Toedienen van poedervormige geneesmiddelen.
- De PEG katheter moet vervangen worden.

Oplossing

- Spuit de PEG-katheter (nog) wat vaker door met lauwwarm leidingwater.
- Gebruik lauwwarm leidingwater ook om de sonde mee te flushen. Dit gaat als volgt: probeer meerdere malen het water in te spuiten en terug te halen. Met het flushen wordt geprobeerd om steeds een klein beetje van de aangekoekte voeding los te weken

NB: Gebruik hiervoor geen koolzuurhoudend bronwater of frisdrank (cola): door het zuur vlokken de eiwitten in de voeding juist uit.

- Als de PEG katheter verstopt is, of om dit te voorkomen, kan er een oplossing gemaakt worden van baking soda (zuiveringszout) en water. Baking soda is te koop in de supermarkt bij de bakproducten. Voor de oplossing mengt u 1 afgestreken theelepel baking soda (4 gram) met 100 ml water. Zorg ervoor dat alles volledig is opgelost alvorens dit te gebruiken.
- Spuit 10 ml van de baking soda-oplossing in, laat het even inwerken (zo nodig een aantal uren) en haal het terug. Bij verstopping: deze procedure een aantal malen herhalen, tot de sonde weer open is. Wissel dit af met lauwwarm leidingwater.
- Gebruik maximaal 20 ml baking soda-oplossing per dag in de sonde!
- Gebruik nooit meer dan 10 ml per keer bij het doorspuiten. Dan is er nog 10 ml over om de sonde in te laten weken als dat nodig is. De thuiszorg kan u hierbij eventueel ondersteunen.
- Wanneer niet duidelijk is of de verstopping door voeding of medicijnen wordt veroorzaakt, moet er overleg plaatsvinden met de apotheek.

Probleem 3: De huid rondom de fistel is geïrriteerd

Wordt de huid rondom de fistel plotseling rood, pijnlijk en dik, neem dan binnen 24 uur contact op met uw huisarts.

Oorzaak

- Toenemende/aanhoudende forse lekkage via de fistel.
- Het dwarsstukje zit te strak op de huid.
- Overgevoeligheid voor siliconenmateriaal.
- Schimmelinfectie van de fistel en/of ontsteking van de huid.

Oplossing

- Neem in alle gevallen contact op met uw huisarts.
- Zorg ervoor dat u de huid goed droog houdt.
- Plaats een gaasje tussen de buik en het dwarsstukje ter bescherming van de huid totdat uw huisarts ernaar heeft gekeken.

Probleem 4: De fistel bloedt een beetje

Oorzaak

- Meestal veroorzaakt door het ontstaan van wild vlees.

- Soms veroorzaakt doordat er per ongeluk aan de katheter getrokken is.

Oplossing

- Stop het bloeden door met een gaasje lichte druk uit te oefenen op de fistel.
- Stop de katheter zo onder uw kleren dat er aan trekken of er achter blijven hangen niet mogelijk is.
- Wanneer u denkt dat de oorzaak van het bloeden wild vlees is, neem dan contact op met uw huisarts.

Probleem 5: De PEG-katheter komt verder uit de fistel of is eruit gevallen

Oorzaak

- Het dwarsstukje in de maag is stuk.
- Er is per ongeluk te hard aan getrokken.

Oplossing

- Neem geen voeding meer.
- Neem direct contact op met uw huisarts. Wanneer de PEG-katheter niet meer in de fistel zit, kan de fistel binnen twee uur dicht groeien. U mag de fistel afdekken met een gaasje. Er zal een nieuwe katheter geplaatst moeten worden, dit kan een andere katheter zijn.

Probleem 6: Misselijkheid, braken en/of diarree

Mogelijke oorzaken van braken

- Te snelle toediening of te veel voeding.
- Bedorven voeding.
- Te koude voeding.
- De maag ledigt zich niet snel genoeg.
- Verstopping van de darm.
- U gebruikt medicijnen die deze klachten tot gevolg kunnen hebben.
- U heeft een ziekte waarbij dit een verschijnsel is.

Oplossing:

- Stop de voeding.
- Controleer de inloopsnelheid van de sondevoeding.
- Controleer de houdbaarheidsdatum van de voeding.
- Breng indien nodig de voeding op kamertemperatuur.
- Overleg met uw huisarts, ook over eventuele laxeermiddelen.

Mogelijke oorzaken van diarree

- Bedorven voeding.
- U krijgt medicijnen die deze klachten tot gevolg kunnen hebben.
- U heeft een ziekte waarbij dit een verschijnsel is.

Oplossing

- Stop de voeding.
- Controleer de houdbaarheidsdatum.
- Overleg met uw huisarts.

7. Wanneer contact opnemen met de huisarts

Waarschuw bij onderstaande problemen uw huisarts:

- Als u, om onduidelijke redenen, langer dan een dag koorts heeft, moet braken of diarree heeft.
- Als u 5 tot 7 dagen geen ontlasting heeft.
- Als u last heeft van duizeligheid, weinig plast en uw urine een erg donkere kleur heeft.
- Als u ongewenst gewicht verliest of ongewenst veel in gewicht toeneemt.
- Als u twijfelt of onzeker bent over bepaalde klachten die u heeft.
- Als u twijfelt of de katheter nog op de juiste plaats zit.

8. Als u naar huis gaat

Een dag na plaatsing van de PEG-katheter mag u weer onder de douche. Pas een week na plaatsing van de PEG-katheter mag u ermee in bad of zwemmen, ook al lekt de fistel nog een beetje. Het is wel belangrijk om na het bad, douche of zwemmen de huid goed droog te maken, bijvoorbeeld met een gaasje. De verpleegkundig consulent voedingsteam houdt telefonisch contact met u. Zij maakt indien nodig een controleafspraak met u.

9. Bestellen van sondevoeding en hulpmiddelen

Voor sondevoeding en voedingspompen heeft u een machtiging nodig van uw zorgverzekeraar. Uw behandelend arts of uw diëtist vraagt dit voor u aan. Een machtiging is drie tot twaalf maanden geldig. De diëtist regelt de eerste bestelling. De sondevoeding en de materialen worden meestal bij u thuis afgeleverd. Wilt u binnen de machtigingsperiode nieuwe sondevoeding of nieuwe materialen bestellen? Dan kunt u zelf contact opnemen met de leverancier van de voeding. Is de machtiging door de zorgverzekeraar afgewezen of is deze verlopen? Neem dan contact opnemen met uw behandelend arts of de diëtist. Zij kunnen de machtiging voor u verlengen. De sondevoeding en hulpmiddelen, zoals de voedingspomp worden geleverd door facilitaire bedrijven. Zij leveren in principe aan huis. De thuiszorgverpleegkundige geeft u instructies met betrekking tot het gebruik van de sondevoeding en hulpmiddelen.

10. Eigen risico zorgverzekering

Vanaf 1 januari 2008 geldt voor iedere verzekerde vanaf 18 jaar een verplicht eigen risico, naast het eventuele vrijwillige eigen risico. Als de aangevraagde sondevoeding of hulpmiddelen in aanmerking komen voor vergoeding, dan stuurt de leverancier of apotheek de nota's rechtstreeks naar de zorgverzekeraar. De zorgverzekeraar zal vervolgens contact met u opnemen voor verrekening van uw eigen risico.

11. Belangrijke telefoonnummers

Huisarts	:
Thuiszorgteam	:
Diëtiste	:
Verpleegkundig consulent voedingsteam	: 058 – 286 67 85

Op werkdagen heeft de verpleegkundig consulent voedingsteam telefonisch spreekuur van 8.30 - 10.00 uur en van 13:00 -13:30 uur.

Facilitaire bedrijven

- Sorgente 030 – 850 20 21, www.sorgente.nl
- MediReva 0800 – 0 201 201, www.medireva.nl
- Mediq Tefa 030 –182 12 22, www.mediqtefa.nl

12. Gegevens met betrekking tot uw PEG-katheter

Datum plaatsing: _____

Merknaam: _____

Dikte: _____ ch.

Dwarsstukje op _____ cm.

13. Sondevoedingschema

- ☐ Portietoediening
- _____ porties van _____ ml _____ (soort).
 _____ porties van _____ ml _____ (soort).

- ☐ Continue toediening
- _____ ml per uur _____ (soort).
 _____ ml per uur _____ (soort).

U gebruikt:

Afbeelding: MCL

Richtlijnen uitgegeven door het Voedingsteam MCL.

www.mcl.nl

Voedingsteam, route 34

058 – 286 67 85

©MCL november 2024

Docnr. 26315 (9)